

8ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ Τράπεζας Θεμάτων 28189**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Ελλάδα και ο κόσμος****A. Μη λογοτεχνικό κείμενο.****Η Ελληνική φύση**

Απόσπασμα από το δοκίμιο του Κ. Τσάτσου (1899-1987), Οι Εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα 1976.

A1.

Το δοκίμιο του Κ. Τσάτσου αναφέρεται στην ελληνική φύση που γίνεται στοιχείο του χαρακτήρα μας, στον οποίο κυριαρχεί το μέτρο. Αυτό είναι απαραίτητο για την ίδια, που έρχεται σε επαφή με το φως και εκφράζει τον λόγο. Οι εκφάνσεις του φωτός έγιναν θεοί, αγάλματα και ναοί, που ριζώνουν στο ελληνικό τοπίο. Αυτό μεταβάλλεται συνεχώς, χωρίς να χάνει τον ενιαίο χαρακτήρα του, αποτελούμενο από γη, θάλασσα και ουρανό. (67 λέξεις)

A2.

Το κείμενο ανήκει στο στοχαστικό δοκίμιο επειδή:

- Έχει συνειρμική οργάνωση. Υπάρχει ένα κεντρικό θέμα, αναφέρουμε το θέμα γύρω από το οποίο οι σκέψεις συνδέονται μεταξύ τους συνειρμικά. («Ο νόμος αυτός του μέτρου κάνει τα πάντα στην ελληνική φύση εποπτεύσιμα. Τα φέρνει στα μέτρα του ανθρώπου. Το τιτανικό, το γιγάντιο υπάρχει μόνο ως αντίθεση στις παρυφές του ελληνικού κόσμου»).
- Υπάρχει έντονος υποκειμενισμός.
- Κυριαρχεί η ποιητική λειτουργία της γλώσσας. («Άλλοτε οι μορφές αυτές, καθαρές και φωτεινές, είχαν γίνει ολύμπιοι θεοί. Φυσικά αποκυήματα της ελληνικής φύσης, του νόμου της και του μέτρου της»).
- Ο συγγραφέας περιδιαβαίνει ελεύθερα στο χώρο των ιδεών εκφράζοντας προσωπικές απόψεις χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια πειθούς. («Φυτρώνουν όπως τα δέντρα. Υπαγορεύει στον καλλιτέχνη τη μορφή τους ο νόμος του μέτρου και του φωτός που διέπει την ελληνική φύση»).
- Υπάρχει κυρίαρχη επίκληση στο συναίσθημα με ποιητική λειτουργία της γλώσσας. («Οι ναοί των Ελλήνων όσο είναι τέχνη, τόσο είναι και φύση»).

- Το δοκίμιο αυτό συνήθως έχει αφόρμηση ένα ερέθισμα (οπτικό, ακουστικό) μια ιδέα, μια τυχαία πληροφορία, μια αφήγηση, ένα ανέκδοτο, ένα περιστατικό κτλ, και δεν έχει ένα σαφές διάγραμμα.
- Ο συγγραφέας περιδιαβάει ελεύθερα στο χώρο των ιδεών.

A3.**Ελλάδα: Γη θεών και ανθρώπων**

Αναμφισβήτητα το φυσικό περιβάλλον αποτελεί το μεγάλο θησαυρό για τη χώρα μας. Αυτό γιατί η πατρίδα μας είναι μία χερσόνησος περιτριγυρισμένη από μικρά και μεγάλα νησιά.

Άλλωστε η γεωγραφική της θέση, η μορφολογία του εδάφους και το κλίμα επηρεάζουν ιδιαίτερα την ιδιοσυγκρασία και τον ψυχισμό των λαών. Πόσο μεγάλη διαφορά ανάμεσα στους βόρειους Ευρωπαίους με τον ψυχρό χαρακτήρα και στους Μεσογειακούς λαούς με το φλογερό ταμπεραμέντο. Το περιβάλλον βεβαίως επιδρά στον άνθρωπο σε όλα τα επίπεδα: στα βιολογικά χαρακτηριστικά του, τα ψυχικά, τα πνευματικά και τα αισθητικά.

Ειδικά όσον αφορά το ελληνικό περιβάλλον είναι το μέρος που πλαισιώνει κάθε μεγάλη ιστορική στιγμή και κάθε σπουδαίο αρχαιολογικό χώρο του έθνους. Όπου και να περιηγηθεί κανείς θα βρει μνημεία της μεγαλοσύνης αυτού του λαού αλλά των άσχημων στιγμών του. Οι Θερμοπύλες, μαζί με τον ηρωισμό και η προδοσία. Εξάλλου αποτελεί πηγή έμπνευσης για πολλούς Έλληνες λογοτέχνες. Για τον Οδυσσέα Ελύτη το κυκλαδίτικο τοπίο, για τον Παπαδιαμάντη η Σκιάθος και η παλιά ζωή εκεί, για τον Καζαντζάκη η Κρήτη, γεφύρι ανάμεσα σε Ευρώπη και Αφρική. Βεβαίως αποτελεί πλουτοπαραγωγική πηγή της χώρας εξαιτίας της ανάπτυξης του τουρισμού.

Όσον αφορά την προστασία του οποιαδήποτε δράση προς αυτή την κατεύθυνση προϋποθέτει την ενημέρωση της κοινής γνώμης για την κατάσταση του σήμερα και τη γενικότερη ευαισθητοποίηση του. Παράλληλα μπορούν να γίνουν ανακύκλωση, αναδασώσεις, ορθολογική χρήση ρυπογόνων ουσιών και φυτοφαρμάκων. Να εφαρμοστούν φίλτρα καυσαερίων και βιολογικού καθαρισμού. Να θεσπιστεί αυστηρή νομοθεσία με αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας και να χρηματοδοτηθούν έρευνες για την προστασία του. (251 λέξεις)

B. Λογοτεχνικό κείμενο**ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ (1883-1957)****[Το ελληνικό τοπίο]****B1.**

Το κείμενο αναφέρεται στην Ελλάδα και στα αξιοθέατα της. Είναι γεγονός ότι ο άνθρωπος όταν περπατάει αισθάνεται ότι συνομιλεί με τις ψυχές των νεκρών που βρίσκονται εκεί θαμμένοι. Αυτό σημαίνει ότι ο Έλληνας έχει καθήκον να συντηρεί την ιστορία της πατρίδας του. Όλοι οι Έλληνες βασικά είναι συνδεδεμένοι με τα

Μέθοδος ARNOS – τρόπος και δρόμος

μνημεία, τις δοξασμένες στιγμές, τις δυστυχίες και τις παραδόσεις του τόπου τους.
(61 λέξεις)

B2 α.

Το λένε Μαραθώνα, Σαλαμίνα, Ολυμπία, Θερμοπύλες, Μυστρά =
Ασύνδετο για ένταση, έμφαση στον λόγο και για χαρακτήρα λιτό, γρήγορο, κοφτό.

Κάθε φωνή και ψυχή, κάθε ψυχή λαχταρίζει ένα σώμα δικό της, κι η καρδιά σου ακούει, ταραζεται και διστάζει να πάρει απόφαση = **Προσωποποίηση**
Η προσωποποίηση χαρίζει ζωντάνια και κίνηση σε άψυχα αντικείμενα ή αφηρημένες έννοιες και κάνει το λόγο ζωντανό, παραστατικό και πρωτότυπο.

Το κάθε ελληνικό τοπίο είναι τόσο ποτισμένο από ευτυχίες και δυστυχίες με παγκόσμιο αντίκτυπο = **Μεταφορά**
Η μεταφορική χρήση των λέξεων προσδίδει πλούτο, βάθος και δύναμη στο λόγο, ζωντάνια και εκφραστικότητα

B2 β.

Οι ερωτήσεις χρησιμοποιούνται για:

Για προβληματισμό, αφύπνιση ανησυχίας, προτροπή. Για αμεσότητα και την αίσθηση του διαλόγου, διευκολύνουν την προώθηση των σκέψεων του συγγραφέα και κεντρίζουν διαρκώς το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

B3.

Για τον Νίκο Καζαντζάκη το ελληνικό τοπίο αποτελεί ένα πεδίο μάχης, ένα κοινό επιτάφιο μνήμα για όλους όσοι έχασαν τη ζωή τους τιμώντας τη χώρα και τα ιδεώδη της. Στον τόπο μας παντού συναντά κανείς τάφους ηρώων και μνημεία ηρωισμού. Βέβαια σε αυτόν θυμίζει το χρέος του να φανεί αντάξιος του παρελθόντος και της Ιστορίας του και να μην την προδώσει, γεμίζοντας τον περηφάνια. Γίνεται η αφορμή να ανακαλέσει στη μνήμη του κάθε νίκη και κάθε ήττα της Ιστορίας, που έχει διεθνές αντίκτυπο. Αρκεί να φανταστεί κανείς ποια θα ήταν η πορεία της Ευρώπης, αν στους περσικούς πολέμους νικούσαν οι Πέρσες και όχι οι Έλληνες.

Εγώ συμφωνώ απόλυτα με αυτή την άποψη. Ο τόπος μας δεν περιλαμβάνει μόνο γεωγραφικούς όρους αλλά τόπους μνήμης και σεβασμού. Αν οι νέοι λησμονήσουν τον τόπο και τον χρόνο μέσα στον οποίο βρίσκονται και δεν πράξουν αναλόγως, δεν υπάρχει μέλλον για την Ελλάδα. (148 λέξεις).